

WPROWADZENIE

W najnowszej adhortacji apostołskiej *Evangelii gaudium* Ojciec Święty Franciszek zapowiedział rozpoczęcie nowego etapu ewangelizacji, który ma się charakteryzować m.in. misyjnym przeobrażeniem Kościoła (EG 1,19-49). Rodzi się pytanie, na czym w praktyce ma polegać owo misyjne przeobrażenie Kościoła. Jest to niezwykle ważne pytanie, na które trzeba dać odpowiedź przede wszystkim z fundamentalnej dla teologii perspektywy, a mianowicie perspektywy egzegezy Nowego Testamentu.

Ewangelizacja prowadzona przez pierwszych chrześcijan była niezwykle skuteczna. Według Dziejów Apostolskich efektem pierwszego kazania Piotra w dniu Zesłania Ducha Świętego było nawrócenie trzech tysięcy osób (Dz 2,41). W Dz 21,20 mowa jest o tysiącach Żydów, którzy uwierzyli. Apostołowie głosili Jezusa Chrystusa nie tylko w Jerozolimie, lecz także w całej Judei i Samarii, i aż na krańcach ziemi (por. Dz 1,8).

Jak wyglądała ta najstarsza ewangelizacja? Co zadecydowało o jej skuteczności? Czy był to przypadek, splót nadzwyczajnych okoliczności, czy może zaplanowana, dobrze zorganizowana i perfekcyjnie przeprowadzona akcja? Oczywiście nie wolno zapominać o wymiarze duchowym, o wysiłku modlitewnym i działaniu Ducha Świętego w pierwotnym Kościele. Czy nie można jednak doszukać się także specjalnych taktyk i metod prowadzenia ewangelizacji? Jakich środków perswazji używano? Czy były to praktyki retoryczne, jakich uczono w ówczesnych szkołach? Jaka była treść i forma wystąpień pierwszych misjonarzy-ewangelizatorów?

Opracowanie składa się z trzech części. Najpierw ukazany jest kontekst historyczny, w jakim odbywała się najstarsza ewangelizacja. W jakim momencie dziejów ówczesnie znanego świata objawił się i rozpoczął głoszenie Ewangelii Jezus Chrystus? Wszystko zaczęło się w Palestynie, niewielkiej i niewiele znaczącej prowincji leżącej we wschodniej części *Imperium Romanum* – Cesarstwa Rzymskiego. Choć w momencie przyścia Jezusa na świat Palestyną zarządzał król Herod Wielki, był on już uzależniony od Rzymu jako jego sprzymierzeniec (*rex amicus et socius populi romani*). A po jego śmierci Judeę zarządzał urzędnik rzymski – prokurator. Najwyższą władzą także dla Palestyny był rzymski cesarz. Dlatego po panoramie dziejów *Imperium Romanum* przedstawione są sylwetki cesarzy panujących w I wieku po Chrystusie. Oni byli tymi, którzy najbardziej wpłynęli na historię tamtego okresu. Ponieważ jednak Jezus z Nazaretu działał i głosił Ewangelię w Palestynie i tam także powstał i najpierw ewangelizował pierwotny Kościół, przedstawione są nieco dokładniej dzieje Palestyny,

przede wszystkim polityczne, w okresie od początku wpływów Rzymu na wydarzenia w tym kraju aż do upadku pierwszego powstania żydowskiego. W następnej kolejności uwaga skierowana została na czynniki warunkujące i ułatwiające ewangelizowanie. Jakimi językami posługiwali się mieszkańcy Cesarstwa Rzymskiego? W jaki sposób można było do nich dotrzeć, jak odbywano podróże w tamtych czasach? Jak wyglądała wówczas szkoła, jaki był poziom wykształcenia słuchaczy, do których kierowali swoje orędzie misjonarze chrześcijańscy? Jaką rolę pełniły synagogi w żydowskich oazach cesarstwa? Choć nie jest to całościowy ogląd ówczesnego społeczeństwa, jednak zarysowane tło powinno ułatwić próbę zrozumienia fenomenu skutecznej ewangelizacji wczesnego Kościoła.

Część druga poświęcona jest Jezusowi Chrystusowi. Osobowość Jezusa z Nazaretu jest niezwykle bogata. Spoglądano na Jezusa z różnych stron, ukazywano Go m.in. jako autorytatywnego interpretatora Tory, twórcę nowego nauczania moralnego, cudotwórcę, nauczyciela, zbawcę. Osoba, dzieło i nauka Jezusa były przedmiotem wielu opracowań biblistycznych i teologicznych. Jezus był też przedmiotem zainteresowania literatów, artystów, malarzy, rzeźbiarzy, filmowców, ogólnie mówiąc – ludzi sztuki. Postać Jezusa ukazywana była z różnych punktów widzenia: historii, historii kultury, teologii wyzwolenia, teologii feministycznej, w stosunku do islamu i światowych religii.

Niniejsze studium chce spojrzeć na Jezusa jako na Głosiciela Ewangelii, a więc pierwszego Ewangelizatora. Zwrócona jest uwaga na nauczanie Jezusa w synagodze i poza synagogą, wobec tłumów i wobec uczniów. Przedmiotem zainteresowania jest najpierw to, jak Jezus nauczał: sposoby nauczania, stosowanie technik ułatwiających przyswajanie głoszonych nauk i ich zapamiętywanie. Czy można mówić o własnym stylu nauczania Jezusa? Krótko przedstawione jest zasadnicze orędzie Jezusa. Już podczas ziemskiego życia Jezusa Jego uczniowie posyłani byli na pierwsze misje. Ewangelie przekazują mowy Jezusa z okazji pierwszego rozesłania uczniów. Jak w całych Ewangeliiach tak i w tym wypadku w obecnym tekście ze słowami Jezusa powiązany jest komentarz pierwotnego Kościoła oraz ostateczna redakcja ewangelisty. Egzegeci usiłują dotrzeć do oryginalnego rdzenia tradycji, sięgającego samego Jezusa. W niniejszym opracowaniu analizowana jest mowa Jezusa przy rozesłaniu uczniów w redakcji Mateusza. Dokładniej ujmując, analizie poddane zostały fragmenty mowy, które najprawdopodobniej wypowiedziane zostały przy okazji tego rozesłania: wskazania dla uczniów wysyłanych na misje (Mt 10,5b-15 i par.) oraz zapowiedź prześladowań (Mt 10,16-22 i par.). Oddzielając elementy redakcyjne od materiału tradycji zbliżamy się do oryginalnych słów Jezusa.

Część trzecia poświęcona jest ewangelizacji prowadzonej przez najstarszy Kościół. Głównym źródłem dla tych rozdziałów jest pierwsza część Dziejów Apostolskich. Najpierw jednak omówione są ewangeliczne opisy chrystofanii, czyli pojawień się Jezusa Zmartwychwstałego. Miały ona fundamentalne znaczenie dla umocnienia się wiary apostołów i uczniów w Jezusa i dla ukształtowania się pierwotnej wspólnoty